

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta se de 2 ori: Joi și Duminică.
Folă, cându conoșu ajutoriale. — Pretulu:
pe 1 anu 10 fl., pe 1/2, 8 fl. v. a. Tieri externe 12 fl.
v. a. pe unu anu s'eu 2 1/2 galbici mon. sunătorie.

Anula XXXVI.

Se prenumera la postele o. si r. si pe la
DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr.
Tara timbrala a 20 cr. de facare pu-
blicara.

Nr. 68

Braslovu 186 Septembrie

1873.

Braslovu 17 Septembrie n. 1873.

Dintr'unu telegramu comunicatu de unu amicu aflamu, cumca deputatiunea congressulu electivu gr. orient. dela Sibiu în primita la ministrulu presedente Slavy si celu de cultu Trefort in 14 Sept. si cumca deputatiunea a plecatu in aceea-si di, in speranti'a unui rezultatu favoritoriu pentru insemnat'a loru misiune la Vien'a la tronulu Maiestatei Sale c. r. si apostolice.

Deputatiunea consta din TT. DD. archimandritulu Miron Romanu, Iacobi Bolog'a, Ioane car. de Puscariu, Ioane P. Do-seanu si Georgiu Floca.

Fia că in scurtu se se afle in positionea de a-si vedé implinita misiunea cu successulu de toti doritu!

— Treceamu la situationea din Cislaitania:

Un'a patenta imperialăa din 7 Septembrie a. c. publicata in „Wien. Zig.“ disolve senatulu imperialu, ordonă alegeri directe in puterea legii din 2 Aprilie a. c. si convoca senatulu imper., pe basa acestei legi, non compusu si inmultitu, pe 4 Noembrie 1873 in capital'a si resiedinti'a imperiului. Acet'a este decamdata noutatea de cea mai mare importantia, care ni se relata din Cislaitania.

Diurnalele germaniloru decembristi se expectorăza cu o bucuria nespusa asup'a armatorulu grandioase ale numitei patente convocatores. Mai eri altaieri strigau in gur'a mare in contra asianoमितेi „reacțiunii austriace“, ca agităza fara mila in contra „liberaliloru“, ca voiesce se restorne constitutiunea decembrista, si se ajunga érași la carme, cu unu currentu foile decembristorulu in unanimitate constataru pericolulu imminente si mare, cu care amenintia reactiunea pe nemtii austriaci. Astadi deodata totu acele foi vinu si le dicu nemtilorulu: „Bucurative ca a-ti invinsu! patenta din 7 Sept. este unu deastru alu reactiunii austriace.“ Asid d'ér' a fostu de ajunsu simpl'a publicatiune a numitei patente, pentru de a paraliză, ba resturna reactiunea periculoasă? Déca nu afectăza pres'a nemtiștea simtieminte si convicțiuni, pe cari in adereru nu le posede, atunci trebue se dicemu, ca e forte copilaroșă in politic'a ce o duce.

Spre explicare mai deap'rope insemnamu aci, ca nemtii intielegu sob „reactiune“ nu numai partit'a asia-numita clericala si pe cea feudala adeca, pe aristocrati, ci intrég'a opozitiunea federalista, va se dica si pe nationalii autonomisti, cari astadi in costiunea constituționala mergu alaturi cu clericali. In sirurile opozitiunii federaliste deci s'a speratu, ca corónă, care pana acuma incea a sustienutu ideie'a impacatiunii cu diferitele popóra si tieri, va mai amană aleg-riile directe si intru aceea va tinda a se intielege cu capii opozitionali si va donouu unu nou ministeriu, sub care i s'ar' fi pototu usurá opozitiunii boeme mai cu s'ema intrarea in senatu.

Acet'a nu s'a intemplatu, ministrulu de interne Lasser, cunoscutu si că fostu membru alu ministeriului Schmerling, a isbutitu a primi sigurat'a patentei susamintite, prin care se paralizăza dorint'a aceea a opozitiunii. Din caus'a acet'a cantu nemtii acuma osan'a si credu, ori se facu a crede, ca asia-numit'a „reactiune“ s'a imbranceitu p'ote pentru totu-deaun'a. Catu de vana este acet'a credinti'a se p'ote vedé si din impregiorare, ca opozitiunea federalista nu este nici-decumu surprinsa de acea patenta imp., ci dedata la t'ote relele, cei p'ote proveni dela ministeriulu de facis, se pregatesce in cea mai mare ordine si serioșitate pentru alegeriile escrise, avendu convingerea, ca dela successulu acestorlu alegeri depinde infuinti'a ei mare si nedisputabila si pe venitoriu, precum si pusețiunea ce o va luá facia de senatulu imperialu. Nemtii austriaci, cari astadi jura in crivetele magistriloru loru de diurnalistic'a, voru trebui se se

convinga in curundu, ca nici patenta din 7 Sept. nici senatulu compusu si adunatu dopa acet'a patenta nu va poté schimbá nimicu in situationea trista interna a Austriei pauca nu se va face dreptate tuturorulu nationalitatiloru din imperiu. Totu natiunile negermane, cá si in Ungaria cele nemaghiare, forméza absolut'a majoritate a populatiunii imperiului, care nici-decumu fara celu mai mare periculu nu se p'ote ignorá pentru durata. Opozitiunea federalista cu t'ote alegeriile directe va fi la inaltimea ei si va avé infuinti'a ei, p'ote inca mai mare cá mai inainte, in Austria.

In dilete trecute a aparutu o brosiura a br. Helfert in Prag'a, in care acet'a se încerca a dovedi, ca prin intrarea chiaru neconditionatu in senatulu imperialu boemii, adeca, cecii nici-decumu nu si-ar' detrage din dreptulu loru pretinsu si ca opozitiunea federalista ar' fi dator'a a intrebunții chiaru si medioculu intrarii in senatu, spre a poté loptá acolo cu mai mare successu, care intr'unu asemenea casu nu se p'ote contesta. „Narodni Listy“ numéce inse brosiura acet'a a lui Helfert de reprezentanta a intereselor asia-numitei „partide a dreptulor“ (Rechtspartei, partit'a clericaliloru), cari ar' voi se se adune in senatu, neavendu infuinti'e in dieta. Partit'a ceba, dice „Narodny“, se va feri forte bine de asemeni nisuintie. —

— Calatori'a regelu Victoru Emanuelu la Vien'a le a datu multu de lucru „centralistiloru“ nostri „liberali“. T'ote combinatiunile politice au esitu deja la lumina, in foile vienese mai cu s'ema; dupa acet'e, calatori'a regelu italianu ar' face epoca in istoria timpului presente. Din acet'a viziuta alui Victoru Emanuelu la curtea de Vien'a si Berlinu, unde inca voiesce se mérga regele „galantomo“, ar' resultá dupa credinti'a nemtilor centralisti, pentru antaiu: o aliantia atrensă între Germania, Austria si Italia pe baza garantarii imprumutate a teritoriiloru in posesiune, apol cá consecinta acestei aliantie Germano-Austro-Italiane ar' urmă: izolarea totala a Franciei. De acet'a din urma le este téma mai multu nemtilor, acet'a e evidentu. Orce copilu, care -si au cascigatu primele notini istorice, va fi in stare se cunosca, ca nemtii nu din amóre catra Italia si onitatea ei presenta cantu se castige pe Victoru Emanuelu, ci scopulu loru este si remane izolarea Franciei. Majoritatea parlamentaria, care domnesce astadi in Francia, adeca, se p'orta facia de Italia catu se p'ote de reu si potemu dice pentru momentu chiaru nepoliticu. Politic'a conservativa-catolica, pe care u imbraciosiat'o francesii monarchisti, are multe avantagie pentru francesu, d'ér' totneiu si mai cu s'ema facia de regimelu italianu nu este la t'empu si este a se modérá pré multu. Acet'a nu se intempla inse din partea francisiloru monarchisti-clericali din Francia, desi regimulu actualu pare a se sustiené in costiunea catolica pe unu terenu neutralu. Catholicismulu este o arma puternica in contra politicei unificatorie bismarkiane. In Germania traiescu 15 millioane catolici, cari astadi facu opozitiunea cea mai energica regimului germanu. Din acestu punctu de vedere are sensu imbraciosiarea catholicismului din partea francisiloru. Déca inse monarchistii francesi tindu cu t'ote mediocelu posibile, in consecinti'a politice acceptate, si la restituiru a domniei lomesci a papoi, atunci ei ataca interesele vitali ale regalulu unitu italianu. Acet'a e caus'a, din care italianii se nita cu mare indignare la miscarile interne din Francia, cari facu posibila suirea pe tronu a bourbonoi legitimistu conte de Chambord, despre acurui'a successu orientualu seria mai daunadi dinariulu republicanu „XIX Siecle“ dicundu, ca proclamarea lui Henriu V, va aduce neapératu cu sine unu reabellu cu Italia-Germania aliata, deóra-ce nu se p'ote crede, ca cont. de Chambord in consecinti'a principiiloru sale, se recunosca vreedata regalulu italianu cumu este astadi compusu si unificatu.

Papa dela Rom'a si catholicismulu este astadi celu mai mare inimicu alu Germaniei unite cu fortit'a, de aceea este pré naturalu, ca Bismark tinda a lori dóus moscu cu o lovitura, castigandu adeca aliantia Italiei in contra papatului si a Franciei isolate totu-odata. Cu t'ote sperantiile germane iuse nu este de creditu cá o asemenea aliantia austro-pruso-italiana se se face uspta, suntu pré mari diferentiile istorice si factice între aceste tieri, ele nu se voru puté prin urmare asia lesne apropiá seriosu. Deaci si neazalu celu mare alu nemtilor in contra gen. italianu Lamarmora, c'erele a cutediatu se le redice masc'a si se arate lumii misieli'a politicei loru. —

Regele Italiei va sosi in 17 Septembrie a. c. in Vien'a, unde va fi primitu cu mare ceremonie, in 22 Septembrie Victoru Emanuelu va plecá spre Berlinu. —

Afara de combinarile aceste nu s'a iritu nemica de importantia politica si diplomatica in dilele aceste in nici unu statulu alu Europii. —

Interesa publico.

Amu onóre a face cunoscutu concetatiuniloru romani din patria, cu deosebire acelor'a, cari inca nu sci, ca aici in Dev'a exista preparandia cu dóus cursuri (maghiaru si romanu) sustienutu cu speșele statului; in acet'a preparandia studiale de vietamento se propunu in limba maghiara si romana, asia, catu elevii respectivi cu totul separatu asculta propunerile in limba loru materna.

Speșele statului, cu care se sustiene preparandi'a, ca beneficiulu eleviloru, se redécu la urmátorele: tenerii senatosi, cari au trecut peste 15 ani ai etatii si potu documentá, ca au absolvitu 4 clase gimnasiali or' reali s'eu in lips'a acet'a suppondușe unui examenu de primire, arata atata calificatiune, catu se pretende in amentitele clase, suntu primiti in institutu, si déca prin atastatu de paupertate documentéza, ca suntu meseri si fora sju-torulu nu potu frecuentá, se bucura de beneficiulu statului si adeca: vriptu (care consta din 1/2 de pane pe di, la prandiu sup'a si legumi cu 8 loti de carne, sér'a legumi cu 8 loti carne) si bani de cuartiru.

Pre candu cu onóre rogu pre Stim. Red., cá t'ec'm'a in interesulu concetatiuniloru romani se aduca acet'a la cunoscenti'a publica, singuru numal pentru orientarea celoru reu informati notozu, ca tenerii d'ela preparandi'a de statu de aici suntu inpregnati cu vinculu concordiei, armoniei si amórei patriotice, si este calumnia reutatóșă aceea, ca dóra aici nu se respectéza care-va nationalitate in modu coresponditoriu.

In decursulu anulu trecut 20 teneri -si au primitu calificatiunea, cu carea potu servi patriei si natiunei in respectulu educarei, dintre cari unii déjà suntu aplicati si inca cu posturi bune.

Dupa cari Stimabile Redactiune primesce-mi patriotica mi salutare.

Dev'a in 6 Septembrie 1873.

Stimatoriu

L. Rothi

inspectoru scolaru pentru comitatele Hunedóra si Zarandu.

Congressulu archidiececel Sibitulu.

Responsulu d. consil. Iacobi Bolog'a la cuventarea de deschidere:

Présantite Parinte Episcópe!

Maritu congressu! E unu ce magulitoriu, e unu ce mangalitoriu, e unu ce insufletitoriu ce ne int'renesce astadi in sant'a acet'a beserica: Prim'a

exerciare a unuia dintre cele mai esentiale, dintre cardinalele drepturi ale santei noastre maici biserice, a dreptului de a ne **alege** capul nostru bisericesc, pre Archiepiscopulu si Metropolitulu romanilor de religioana gr. or. din Transilvania si Ungaria, a acelei dreptu domniloru mei! pre cari protoparintii nostri l-au intrebuintiat pana la anulu 1700, era amatori ai incetatu dupa elu cu noi dimpreuna pana bine de curendu, pana ad.

Ar' trebui deci — dloru mei! se saltamu de bucuria, pentru ca dapa atati'a ani amari **noi** sustema fericitii acia, cari ne inrednicirau a face intrebuintiare de acestu dreptu, fara de care nici vorba nu ar' pota fi de autonomia, de prosperarea santei noastre maice biserice.

Si totusi paremi-se dloru mei! ca feciele noastre nu exprima bucuria, de carea salta animile. Nu, dloru! pentru ca acela, care ne resuscita si ne castiga acelu dreptu, absentedia din madiolocelu nostru si pentru ca chiaru absentarea acest'a ne da ansa la prima lui exerciare!

E impropatato de doreri, de rane dloru! Dora totu de odata si aderata icona ce tocma ne infaciosia Presentia Sa parintele Episcopu conducatoriu alu acestei congressu nationalu bisericescu despre prea trist'a stare in carea se ada preste totu si in parte sant'a nostra maica biserica inainte de a se iri **acela** pre terenulu biserice gr. or. romane din Ardelu, care dupa unu prea lungu tempu alu suferintieloru, a lipsirei ei de drepturi **mal autulu** a cugelatu la revindecarea acestora.

S'a fostu rapitu dloru mei! — precumu amu mai disu si amu mai demonstratu si cu alte ocaziuni — santei noastre maice biserice, chiaru si dreptulu de a-si manifesta solenelu existintia sa; de a grigi ea insasi de sine: va se dica, de a se organisa conformu asiediminteloru sale si de a se administra de sine si prin sine dupa proprielu ei legi canonice; deveni espusa sant'a nostra maica biserica infuintiei si volinciei straine, si, intrerupendu-l-se sinodalitatea, -si perd'u vali'a si puterea sa, si cu ea si o mare parte a filoru sei, mai inainte credintiosi.

Pre celu ce ar' dubita despre adaverulu coloru imediatu dise, aci l'a-si roga se cetesca macaru numai cele 10 puncte din „instructiunea“ repausatelu Episcopu Mog'a si, se va convinge pre deplina despre complit'a impilare a bisericei nostre si despre durarea acestei impilari pana bine de curendu: Pana cauda veni marele Archiereu Andreiu si apringitu de toti credintiosii sei fii nofiteci, o mantui de acest'a impilare, i recasiga perdutele drepturi, i reded'u total'ai independintia si libertate, si apoi — **desbracanduse pre sine Insnu, de ce pacient muritori se potu desilpi, de amorulu propriu, de dominarea solitare preste atiti de altumintrea atatu de incantatoare,** o organisa cu noi dimpreuna astia catu acumu — moltiamita a totu puterniculu Ddielu se administra ea de sine si prin sine.

O aparitiune acest'a dloru mei! carea ne-a insudatu celu mai ad-neu respectu catra producatorulu ei, er' acumu ne strabate animile cu dorere, ca acela ne-a parasitu, si ca acumu nu ne potemu adresa lul cu altu ce-va, decatu cu exprimarea sincerei marturisiri, ca-i vomu pastra in veci memori'a, nu vomu inceta nici odata a-i recunosce cu moltiamita fiesca mantuitorele fapte.

Repetendu deci intun'a oflare, ca se-i fia tieran'a noira, constatata si intarecu adaverulu tuturoru acelor'a ce binevoira a rosti Presentia Sa parintele episcopu conducatoriu alu acestei congressu, despre trecot'a si present'a stare a bisericei nostre; despre activitatea marelui nostru Archiereu si despre rezultatele ei precum si despre reconocintia ce delorimu acestui mare barbatu, si sum siguru dloru! ca facu acest'a constatare cu deplinelu d-vostre consintementu.

Dor' totu in perfectulu acordu cu toti membrii acestei marita congressu cutediu a afirm'a, ca tote nisuintiele, tote opiniile resuscitatorulu drepturiloru nostre bisericesci, si ale filoru lui sufletesci ar' fi fostu zalarnice, deca Maiestatea Sea, Pre inaltata nostru monachu nu s'ar' fi indorata si spre noi, porurea credintiosii sei romani gr. or.; nu ar' fi incuviintiatu pre gratisu infuintiarea metropoliei nostre: nu ar' fi sanctionatu inarticularea bisericei nostre, ca biserica independenta si nu ar' fi intaritu statutulu nostru organicu — bas'a miscariloru nostre bisericesci. — Nu vomu fi deci nici odata in stare dloru! de a multisimi de ajunsu si dupa cuvintia Maiestatii Sele, prebanului nostru monachu, pentru imensa' gratia si bunstate, care — se indura — a reversa asupra nostra; ci vomu transplant'a credintia si loialitatea, prin care au escelatu spre fal'a nostra protoparintii nostri, demonstrandu-o prin faptele casei domitoare aburgiee si carea i-o datorimu si i-o pastramu si noi cu tota acumpetate, o vomu transplant'a — dica in animile copililoru nostri, dela cari o voru eredi ai loru, idera acum vomu da repetita expresiune ferbintei nostre dorintie ca: **se tralesca Mulestata Sea Imperatulu, regele si marele principe alu Transilvaniei Franciscu Iosifu I.**

„Ivorulu bonatatoru“ e deci dloru! anim'a cea buna si nobile a Maiestatii Sele; idera fapto-rulu principalu, revindecatorulu drepturiloru de care ne bucuramu adi, o nenitaverulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu br. de Slagun'a, adormitu in Domnulu!

Recocandu-mi in memoria faptele si espectralintiele acestui mare barbatu ina ocupa unu momentu cu deosebire, o exclamare a densulu, facuta imediatu dupa ce se incuviintia infuintiarea metropoliei nostre, la carea, cu permissiunea d-vostre va tragu atentionea: „Me dore! dise densulu, me dore tare, ca nu s'au satisfactu pre deplinu legei bisericesci si nu s'a incorporatu dupa intielesulu ei toti romanii din monarchia austriaca prin urmare si cei din Bucovina! unei si acelei metropolii gr. or. romane si ca episcopulu acestora a sciutu impedeca realizarea acestei nesointie legali: me bucura lase, ca in Ungaria s'a adatu unu episcopu, care cunoscundu si respectandu legea bisericesca si dorindu binele romaniloru s'a inuuito la o asemenea incorporare, si **astia** amu capetatu episcopii sufragani; altumintrelea ni se permitea reinfuintiarea metropoliei **numai** pentru Ardealu.“

Astu modu s'a facutu legatura biserice-ca de atat'a insemnatate si de atatu lolosu intre romanii gr. or. din Transilvania si intre romanii gr. or. din Ungaria si Banatu.

Se credemu, dloru! cu tota tari'a sufleteloru nostre, in indisolubilitatea acestei legaturi a nostre; se o cultivamu din tote poterile nostre si se o pastramu ca lumina ochiloru nostri, binecuventandu totu-deodata si pre acelu episcopu care a usioratu realizarea ei; era de alta parte se speramu, ca dora dora va succede si calor'a-lalt fratelu de unu sange si de o limba cu noi din monarchia austriaca a intr'a si ei in acest'a a nostra legatura bisericesca!

In fine veniti dloru se apromitemu Presentiei Sele parintelui episcopu si conducatoriu alu congressulu, ca noi toti vomu canta a corespunde dorintiei nostre presente, conformu legiloru bisericesci citate de catra densulu, care ne obliga.

In urma se rogamu pre atotu puterniculu Ddielu, se ne ajute ca se alegemu de capu alu bisericei nostre unu **parinte adeveratu.**

— Astia se fia!

Dupa cuventarile aceste, tinuele dupa invocarea spiritulu suntu si dupa alegerea notariloru provizori, se constituie congressulu alegunduse notari definitivi in persoanele urmatoare: Ioanu Popescu, I. Andreovici si S. Suciu, Michailu Bosanu, Moise Branicu, Ioanu Fasia, Ioanu Leg-

goru, I. Miclea si Tom'a Rosiescu. M. Bosanu este alosu notarin generalu.

Mai departe se constatza numerulu coloru presentu, se alega o comisiune verificatoria si trei scrutatori in persoanele dd. I. Motianu, Parteniu Oosm'a si Ant. Mocioni, si se statorece ordinea dilei pe diu'a urmatoaria.

Siedintia a II din 27 Augustu.

Presidiulu deschide siedintia, se cetesce protocolulu siedintiei premergatorie si se autentica. Se denumescu notarii siedintiei de astadi, si trecunduse la ordinea dilei se da cetire unoru telegrame, prin cari domnii deputati Dr. Marienescu, P. Nemesiu, Sig. Borlea, Vic. Moleoi, se Justifica pentru ca nu s'a potutu present'a la congressulu electivu. Se ia spre sciintia.

Branisco propune unu proiectu de resolutiune, prin care se se da consistoriulu arch. o reproba pentru presiuni si ilegalitati comise la alegerele deputatorulu.

Besianu propune la ordinea dilei raportulu comisiunei verificatorie asupra credentialeloru examinate.

Pentru acest'a propunere pledoza deputatulu Dr. Hodosiu si Olariu.

Dr. Alea Mocioni dica, ca se se cercetede ilegalitatea.

Dupa ce dep. Secula si Dr. Pecurariu propunu trecerea la ordinea dilei, si dupa ce Babesiu observ'a ca obiectulu susu mentionatu taia in competintia consistoriulu metropolitanu, retragundu-si dlu Branisco propunerea se trece la ordinea dilei.

Referintele comisiunei verificatorie dlu Orbobasiu cetesce raportulu asupra credentialeloru deputatorulu alesi ad hoc pentru congressulu electivu.

Deputatii clericali se propunu mai intaiu.

Afandu-se actele deputatulu cerculu I in cea mai buna ordine, P. Episcopu Ivacicoviciu se verifica. Asemenea se verifica deputatii: Ioa. Baracu in cerc. II; cerculu alu treilea ca dificultatu remane pre urma. Se verifica: dlu Z. Boiu in cerc. IV; Moise Lazaru in cerc. V; N. Fratesiu in c. VI. Deputatulu cerculu III si VII ca dificultatu remane pre urma.

Se verifica deputatii: Ioane Ratiu in cerc. VIII; Sabinu Piso in cerc. IX si Petru Roso'a in cerc. X.

Dintre mireni, fiindu actele in ordine buna si neinsinuandu-se proteste se verifica: Dr. Racuciu in cerc. I; Vis. Romanu in cerc. II. Contra acestuia s'a insinuat'u doua proteste, din Porcesci si Moho, cari simplu se respingu si se primescu verificarea.

Se verifica mai departe: Bojiti'a in cerc. III; Aleciu Onitiu in cerc. IV. Referitoriu la actulu de alegere din cerc. acest'a M. Branicu a insinuat'u unu protestu contra preutiloru, Maieru, etc. pentru impresiunare la alegeri. Comisiunea propune cu privire la acest'a ca se se da consistoriulu arch., spre a se admoné prentii. Stef. Ioaniu se verifica in cerc. V; Ioanu Gram'a in cerc. VI; Dav. Almasianu in cerc. VII; G. Secula in cerc. VIII; S. Popescu in cercu IX; Sab. Piso si I. Trifu in cerc. X; Mesiot'a in cercu XI; Ioanu cav. de Puscaru si N. Strovciu in cerc. XII; I. Candrea in XIII; Dr. I. Nemesiu in cerc. XIV; I. Pred'a in cerc. XV; T. Rosiescu in cerc. XVI; Dr. Stef. Pecurariu in cerc. XVII; Ioanichiu Olariu in cerc. XVIII; Dr. L. Petco in cerc. XIX; Rubinu Patiti'a in cerc. XX.

Dupa verificarea deplatoru ad hoc, se mai verifica din dieces'a Aradulu N. Diamandi si D. Nicora; asemene din dieces'a Caransebesulu par. episcopu Popasu si Ilie Floca.

Dep. cav. de Puscaru fiindu alosu in doua cercuri electorali renuncia la cerc. XV.

Dupa acest'a se ia la desbatere castiunea deputatorulu dificultati.

*) Trebuieca se insinue si contra dd. Hanni'a. Macelariu, Racuciu, Visariou Romanu, etc. si in fine si in contra dlu Moise Branicu. R. „T. R.“

Contra deputatului clericalu Dr. Iliu Pucariu din cerculu III a insinuat protesta par. presbiteru P. Popescu, pro acarui baza comisiunea propune sa nu se verifice.

P. Motianu, carele a fostu comisariu la alegerea din casione dice, ca desulu nu a observatu nice o presiune la alegere si ca chiaru candu s'ar considerat protestulu, totusi amintitulu deputatu difficultatu ar fi reportatu maioritatea voturilor.

Pledandu Hodosiu, Macelariu si Rabesiu pentru verificare, se primesce si se verifica.

Vine acum la deabateru verificarea dep. din c. VII, Nic. Cristea, pro care comisiunea nu-lu recomanda spre verificare din motivulu, ca scrutinarea n'a urmatu dupa prescriesele legii; ca-ci diu'a alegerei a fostu pe 3 Augustu si nu in 17; pentru ca scrutinarea s'a facutu sub unu altu comisariu denumitu de consistoriu *) priu diu Crisianu.

Par. Popea dice, ca e adeveratu, ca alegerea nu s'a tienutu la diu'a prescisa, inse acasta modificare s'a facutu din motivulu, ca grasandu coler'a in partea aceea si fiindu inscintiatu de comisariulu despre acasta consistoriulu a amabat alegerea pana la diu'a susu indicata si atunci uinfaciindu-se comisariulu la alegere a denumitu in uru'a unei telegrame a alegitoriloru adunati unu altu comisariu.

P. Popasu propune sa se verifice. Ratiu pledeza pentru verificare.

Vas. Romanu dice, ca acasta templare nu a fostu unu motivu pentru a se face asta dispoziune nelegale.

P. Popea reflecteza, ca din necesitate a facutu acasta si e cunoscutu, ca „necessitas frangit legem“.

Babesiu dice, ca acolo, unde nu vine comisariulu la diu'a prescisa, -si alegu alegatorii nou presiedinte, prin urmare nu a potutu denumi consistoriulu pro nimene.

Macelariu afirma, ca a sositu doua proteste, deci propune suspenderea siedintiei si comisiunea se examineze actele. Alegerea prima s'a tienutu si 10 preuti adunati au alesu pro Brancovenu ca presiedinte, inse consistoriulu l'a dispensatu.

Filipescu propune discutia din principiu si dopa ce voru afla actele in ordinu buna recomanda verificarea.

Desseanu propune sa se pertractese cau'a de comisiune.

Spre a-pote comisiunea examina lucrulu siedint'a se suspende pro 1/2 ora.

Dupa redeschiderea siedintiei comisiunea aflandu ca actulu acest'a nu priveste pro deputatulu difficultatu romanu pro langa propunerea sa de a nu se verifice. Comisiunea a datu de unu protocolu, unde Iosif Brancovenu s'a alesu de presiedinte; acest'a a capetat 7 voturi; inse comisiunea nu pote accepta nice o alegere din aceste doue.

I. cav. de Puscaru dice, ca alegerea din urma (17 Augustu) nu are defectu nici formululu nici materialu, deci recomanda verificarea deputatulu N. Cristea.

Hannu'a cere deslusire, pentru ce a anulat consistoriulu alegerea din 3 Augustu? In fine e pentru verificare dicendu ca impregiarile nu au fostu aternatorie nici dela o parte nici dela alta.

Cosm'a dice, se se treca preste acasta alegere, se nu se primisca acestu actu consistoriulu, fiindu ca consistoriulu nu e competentu a anola si a prescrie alegeri. Denumirea altu comisariu nu se primesce de officio.

Dopa acestea la cererea a 20 deputati se propune inchiderea deabaterii, ceea ce se si primesce.

Intre cei din urma insinuatii la cuvintu vorbesce mai cu seama pentru neverificare Desseanu si pentru verificare Dr. Pecurariu. Referintele avundu cuvintulu din urma remane pro langa propunerea: se nu se verifice.

In fine se face votarea nominalu si P. N. Cristea cu o maioritate de 58 contra 47 voturi nu se verifice.

*) Consistoriulu denumesce pro toti comisarii. Red. „T. Rom.“

Prezidiulu anunta pro diu'a urmatoris la ordinea dilei actulu alegerei.

(Siedintele a III-a va urma)

Cumu se respecteza in CHIORU serbatorile de officiali regesci?

Sub absolutismu pro tempulu domniei lui Bach si Schmerling inca s'au respectatu serbatorile fia-carei nationalitati, der' adi pare ca nice nu ne mai aflamu pe pamentu crestinescu. — ti se pare ca te affi in Chin'a ori in fundulu Asiei — in locurile solbaticu, unde omeni nu mai cunosc pro Dumnedieu, nu au religie nici serbatori. — Intelligintia, care ar trebui sa fia conducatori'a moralei, — e adi cea mai decadentiu, — nu respecteza serbatori, religione si prin urmare nece chiaru pro Dumnedieu; — au ce arenu a spera dela acei officiali, cari si in diu'a de Santa Maria mare, Stulu Ioanu si altu serbatori insemnate, ordoneza pertractari, esecutiuni si licitatiuni, — si acestea auntu lucruri de tote dilele la judecatori'a regesca din Siomcut'a mare, — prin urmare der', aicea nu se respecteza nici unu felu de serbatoru, — officiu nice candu nu inceteza, — aicea nu e di sante, — tote dilele -su pentru aceati officiali regesci dile de lucru, — dile de jobagia, er' pentru poporu dile de maltratu prin esecutiuni de tota clasa in favorei lipitoriloru satelor si camatariloru de evrei. — Cine nu crede intrebe poporulu, der' nu pe ei, neci pe evrei.

Acestea leamu scriu spre a descoperi on. publicu starea nostra deplorabile si decadenti'a moralei, in care amu ajunsu noi chioreni.

Siomcuta mare 10 Septembrie 1873.

Chicore.

Clusiu in 28/9 1873.

In nr. 61 alu „Gazetei Transil.“ intre alte am cetitu sub titlulu: „grige parintesca“ ca „din prota si parocu din Olosiu G. Popea se lauda de diurnalele maghiare, ca tiene poporulu sau de pre amvonu consiliu salutaru, provocandu la traf o vieti'a moderata in mancare si beutura etc. etc.“

Mai tota vieti'a mea amu petrecutu-o in Clusiu. Amu amblatu si la s. beserica din candu in candu; amu luat si eu parte si la predicile parocului nostru si potu dice, ca acele in catu privescu cealalta lume merita tota land'a; der' inse preliec acomodate impregiariloru noastre, scose din vieti'a poporului nostru, privityorie la necesitate ce-lu impresora pro acestu-a in presentu, cu atatu mai pucinu cere consiliu salutaru, pentru care se lauda d. prota de cutare cucoveica retacita pre la atari diurnale maghiare, eu unulu sub totu decursulu tempulu de candu grassa coler'a in acasta cetate n'amu fostu norocosu a audi din rostulu santiei sale nici la unu locu, cu atatu mai pucinu de pre amvonu. Ba, ca se me convingu deplecu despre adeveru anume amu intrebatu al pre altii mai besericani de catu mine; ma si de aceli'a, cari nu lipescu neci odata dela beserica; inse din tote partile mi s'a responsu contrariulu. — Ba unliu dice, ca asia vorbesce de coltu si profunda, in catu nece unlu pricepu. —

Antecesorii d-sale, ce o dreptu, totu-deanu'a tiendu predice practice si in Hmbagiu mal popolariu asia in catu si pruncii il pricepeau. Me miru de respectiv'a cucoveica, care, — de ne me insieli — sborandu din turnulu besericei nostre de vro 6-8 ani si asiedinandu in alte turnuri si caste straine, de unde a potutu scoate non neadveru ca acest'a? Lasu, ca pote vre-unu steglete delicatu, ce se tiene pro langa beserica noastra si care -si are cuibulu chiaru in strelnu'a casei par. sau mai bine una filomela din custe'a din salonulu d. protop. au cantatu ceva locma pro candu trecea biat'a cucoveica pro acelu, carea audiendu viernulu aceli'a filomele numai ca o bezaltura de stantiaru, a cugatu ea e de armasariu si asia a si bucinatu-o prin diurnalele maghiare, ca apoi aceste se duca veste si poveste pana la marginele lumii sau mai bine pana la confinitile imperiului maghiaru, ca numai prot'a din Clusiu e apostolulu celu adeveratu alu poporulu romanu. Dien fremosu complementu pentru d-lu prota, candu chiaru strainii si inca diurnalele maghiare -lu lauda; Dieu pucini barbati a-

vemu noi romanii, cari in presentu se se potu bucora de una favore si gratia maghiara ca acest'a. Me lamu, ca mane poimane -lu voru lauda, ca e ultraun. mare si ca-i mai place paprikasulu de catu mamaliga. Nu vreu sa detragu ceva din laud'a ce-o atribuescu d-lui protop. diurnalele maghiare, ca-ce acele voru sci mai bene din ce motivu l'au laudatu, der' totusi sciendu, ca laud'a mai cu seama, candu nu e la loculu si tempulu sau si ioca nece nu e din careva parte mai competentu, pote si strica, pentru aceea, ca se nu cugete lumea, ca toture aru ce scilipescu in diurnalele maghiare despre unu prota romanu, carele inca nu e chiaru infalibilu ca pap'a, lasu se urmeze aici una scurta descriere a lucrului asia dopa cumu -mi e mie ca unu mai de aproape cunoscutu atatu diu prota, catu si cele petrecute sub decursulu colerai din cari orcene va potea judeca, deca laud'a respectivelor diurnale a fostu bine venita si la tempulu si loculu seu:

Coler'a precumu se scia grassa in colatea noastra inca din 18 Iunie a. c. ce, cumu s'a publicatu, d. prot'a nu sciu de frica seu din urgentia vre-unei cause pro vre-o septemana a disparutu dintre noi lasanduse de substitutu pro unu preutu teneru din Faleacu, ca-ce parentele Capelanu era pro patu patimindu de unu morbu greu. Deca r-ventia sa a benevoitu a face unu apostolatu in tractu spre a inveti'a poporulu ce are de facutu in casu, candu cutare e atacatu de colera, atunci si a facutu detoria, der' inse asteptamu se sa intereseza mai multu si de poporulu seu parochiale. Dupa restempu de 1 septemana reintorcunduse acasa, n'a acceptatu domenicia spre a ne da consiliu salutaru toema la inceputulu pericolulu. ci esperiandu, ca pro di ce merge moru totu mai tare in cetate, er' ni-au parasitu pro vre-o septemana; si totu asia in 2-3 ronduri, candu vediendu in fine, ca coler'a incepe a se ivi si pro sate a ramasu acasa, unde ingramadenduse functiunile preliesci a debutu apoi si dea catu de sila catu de mila a merge pro la bolnavi si a ingropa vre-o cativa.

Amu intrebatu apoi pro unii dintre omeni si prentii de pro sate, ca ce i-a invetiatu d-lu prota despre colera si ca tiene-le predici in beserica si sierbesce, candu merge in cutare sate? Toti mi-au responsu contrariulu. Mi disera atat'a, ca deca merge in cutare parochia, apoi tracta pro preutul si pro dascalulu innaintea poporulu si pro invetiatori in scola in faci'a prunciloru fora crutiare, crutiandu pro vre-o 2-3 de cari are respectu etc. Aceste le intrebase mu pentru ca -lu sciamu, ca antecesorii d-lui prota ori candu mergeau intr'o parochia, totu-deanu'a sierbiau s. liturgia — si tieneau poporulu invetiatori practice. Pro preuti activi si pro invetiatori i laudau, pro cei lenesi i dogenieau intre 4 ochi si pedepsea. Stricteti'a si accorateti'a suntu bune der' la tempulu si loculu loru; apoi suntu omeni, cari pro lunga una tractare blanda, moderata mai multu facu de catu cu amenintari si cu cavinte dure.

Lasu la oparte casulu cu lupulu Abrudessu, care a mahnit pe multu; der' apoi noi romanii mai cu seama in presentu — neci de catu nu ne bucoramo, candu pro barbatii nostri ii lauda numai strainii, si inca fratii maghiari, cari s'au isdatinatu a lauda numai camu pro acei'a, cari consentiescu cu ei. Cu aceste nu voimu a detrage d. prota, ci numai ala asigura, ca ne amu bucura, candu s'ar demite si mai multu intre publicani, ca ad invetie cele necesaria si practice, ca urmasii alu lui Christou, care inca facea asia, dicundu: Cine vro diotre voi se fia mai mare, se fia tataroru servu. —

Unu poporanu.

Din Romania.

„Calugarii candu n'au de lucru, -si paduchia barbilo“, dice unu proverbulu romanescu.

Atufelulu d. Maiorescu din Iasi, fiulu romanului Maiorescu, omu adaptu in doctrinela cosmopolitica, francmazonica, antiromanica si in ale sectei boeresci, numite „ciocoiu noui“, ne avandu asta vera de lucru, se apuca ca din seimnu si publica in „Convorbirile literarie“ din Iasi, o critica catu se pote de sarbada si nealita, asupra unoru artilei din „Revista Contemporana“ dela Bucuresci, sub titlu: „Beti'a de curinte“, care critica mai tardiu o publica si in brosiura.

La acasta critica unii din redactorii Revistei pr. P. Gradisteanu, Urechia, Pantazi Ghica, respunseru destulu de aspru, si mai cu seama celu din urma se demise chiaru la personalitati. Maiorescu

replica în „Convorbiri.” Redactorii „Revistei” promiseră duplica, afara din Revista, în brosiuri.

Intr'aceea eși de odată cu „Revista” din Iuliu una satira sub titlu „Mus'a dela Bort'a rece”, în care sub forma de teatru suntu biciviti reu redactorii dela „Convorbiri” împreună cu publicatiunile lor.

La acestu reșebela literariu, privindu cu unu feliu de curiositate, unii occlama „dell'ant achivi”? Alții dicu ca n'au de lucru si ca suntu mai rei că femele de gura. Alții ca, pecatu ca se ocupa cu astafella de diatriba si nu se apuca de ceva mai seriosu se lucreza. Alții din contra sustienu, ca si aceste suntu bune si ca aduca folosu atatu scriitoriloru, catu si publicului; pre cei dintai facundu-i se mai scormonēca la documente si se fia mai cu atentiune asupra datelor, ca-ci lupt'a desu amestecata cu personalitati, a intratu ce o dreptu, pe terenulu scientificu. Era pe publicu lu mai scote din spathia, si lu mai stirnesce la citire, facundulu se nu arunce brosiura sēu fōi'a la o parte, ne taindu-i nici macaru folie, precum de comunu apucea.

Ori si cumu lupt'a nu e fara interesu.

Lu Pres'a politica de aici nu incetēza de a fi la ordinea dilei junctiunile cailoru ferate romane cu cele austriace. Pres'a guvernamentale le sustiene asa cum le vrea Austria, pres'a opositionale le combate, admitendu numai pre cele dela capetele țierei, despre Rasiar'a si despre Bucovin'a. Argumentele suntu de tōta plasa; inse celu mai rationale pare a fi celu comerciale. Intr'adoveru deca marfurile europene ar' fi silite se intre numai pre la Severinu despre apuca si pre la Mihaileni despre resaritu, ele ar' strabatu Romani'a de a lungulu ei, ar' plati o distantia insemnata din calea ferata romana, linielu ar' prospera si preste puciu ar' intorcu țierei milionele cheltuite pentru ele. Afara de acēsta calatorii ar' lasa bani pretulindenea in langulu țierei. Intrandu inse marfurile europene pe la Timisiu sēu Oituzu, ele ar' percurge o mica parte din calea romana, mergundu spre oriente, si si linielu mentionate ar' fi ucise. Ele n'ar aduce nici doi la suta precumu aduce lini'a Galitiei. Eca de ce combate „Romanulu” et comp. junctiunile proiectate, si are tōta dreptate, pre candu pres'a guvernamentale se fac, ca nu intielege acēst'a, numai cā se-si pōta ajunge scopurile, si se corespunda angajamentelor luate de guvernulu actualu, dopa afirmarea greculu Costaforu. Cele-lalte argumente, strategice etc. precumu si ale „Trompetei” cu fortaretielu de pre sub munti, suntu de pucina importantia in diu'a de astadi.

In Romani'a s'au inceputu cu 1 Septem st. v. tōte scōlele, impreuna cu clasele primarie din Craior'a si Galati, cari se tmonesera, din cans'a cholerei si a anghinei, dela 16 Augusta, pana acumu.

Choler'a parte a cadutu, parte a incetatu de totu. Ea a grassatu printre omēni de clas'a inferiōra a populatiunei. Anghin'a e de mai multu ani, ore-cum permanenta intre copii, grassandu cu furia, candu mai mare, candu mai mica, dopa tempu.

Caldor'a e dopa amēdi cā in Ioliu. Norocire ca noptile s'au mai recita. Uscatiunea e mare.

† Ioanu Papla in numele seu, alu ficeoloru: Victori'a de 2 ani si Mathild'a de 7 luni; a mamei scere: Veronic'a; a camnatiloru: Ioanu, Ludovicu si Vilhelmin'a, cu anim'a intristata si infranta de dorere, aduce la cunosciint'a cosangeiloru, smiciloru si cunoscutiloru prea tempori'a pierdere a iubitei si scumpei sale socie, resp. mame. fice si sorore: An'a Amali'a Veronic'a nascuta Pesamosc'a, carea in flōrea etatii in alu 20-lea anu alu vietii si alu 4-lea alu binecventatei casatoriu, dopa unu morbu greu de 24 zile, -si dede sufletulu in manele factorului a tōte in 7 Septembre 1873 la 2 ore din di.

Remasitielu-l pamentesci se astrucara in 9 ale scōlei lene in cimenteriu com. Orlatu in grup'a familiara. —

Crancea' loritara, mare si amara sarcina apasa ameril jalniculu consorte si alu micutifeloru prunce.

Fia-i țiere'na usiōra, memori'a binecventata si neuitata. —

Publicatiune.

In legatura cu anuciulu publicatu in colōnele pretiutei „Gazete a Transilvaniei” nr. 61 a. c. se aduce la cunosciint'a publica, cumu ca: Cursulu gimnasiale, normale si preparandiale la institutelu de invetiamentu de aici, se va deschide si incepe cu 25 Septembro a. c. st. n.

Blasiu la 9 Septembro 1873.

Directiunea gimnasiale
T. Cipariu m. p.
Directiunea normale si preparandiale
Ioane Fekete Negrutiu m. p.

Nr. 4476/v. c. — 1873.

3—3

Publicatiune.

La ordinatiunea d-loi comite supremu alu comitatului Turdii dr. Georgiu Kemény cu datulu 4 Septembro a. c. nr. 152, prin acēsta aduce la cunosciint'a tutaroru aceloru membri ai comitatului reprezentativu comitatensu, ca la 29 Septembro c. n. a. c. comitetulu comitatensu va tione conferintia in opidulu Turd'a la casa comitatului, cu scopu de a statori bugetulu pre anulu 1874 si de a alege presiedinte la sedri'a orfanala comitatensu.

Dela v.-comitele comitatului Turdii. Turd'a in 6 Septembro 1873. —

Vice comitele
Miksa.

Nr. 530.

1—2

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de adjunctu la scōl'a granitiarēca din Orlatu se escrie concursu pana la 27 Septembro a. c. st. n. Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. si adeca 104 fl. din fondulu scolastecu, 63 din fondulu de provente si 33 fl. din casa comunale; apoi relatu pentru cortelu pe anu de 12 fl. 60 cr. si pentru 3 stangii de lemne dopa preturile locale, ambele din fondulu de provente.

Suplicelu instruite cu documentele de lipa se se tramita la

Comitetulu administrativu de fondulu scolastecu, alu fostiloru granitarii din regimentulu romanu I in Sibiu.

Nr. 1528/1873.

2—3

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de notariu cercuale alu comunelor mici aliaste Gyergyo Tölgyes, Baraseu si Corbu (Holló), cu care este impreunatu unu salariu anualu de 500 fl., 80 fl. bani de cartiru si 20 fl. pausialu de cancellaria, se escrie prin acēst'a concursu.

Doritorii de a ocupa acēsta statiune se provoca pana in diu'a desfta spre alegere ad. 15 Octobro a. c. a -si inainta suplicelului suplicelu providiute cu documentele necesarie si cu atestu, prin care voru documenta, ca au depusu rigorosulu notariale conformu §-loi 75 alu Art de lege XVIII din 1871. —

Preferintia va avé acēl'a, care va vorbi si scrie dopa convenintia limb'a romana si maghiara.

Gyergyo Tölgyes 2 Septembro 1873.
(In scaunulu Crik).

Oficiulu pretorialu

Ursicianu
pretore.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatarēca din Feldru vicariatulu Nasendului, se publica concursu pana in 30 Septembro st. n. a. c.

Emolumentale suntu 200 fl. v. a. cartiru liberu cu 2 despartimentu unu celariu, camera, o pivnita, 4 orgia de lemne si o gradina de 200 [ ], in care se cuprinde si pomari'a scōlei.

Doritorii de a ocupa acēsta statiune au a-si adresu recurselu sale, providiute cu testimoniu despre purtarea morala si absolvirea cursulu preparandiale comisionel scolastice din locu, pana la terminulu desftu.

Feldru in 6 Septembro 1873.

2—3 Georgiu Muresianu
prentu gr. cat. si pres. com. scol.

Anunțiu.

Subscrisululu are onore a face On. Publicu cunoscutu, ca a deschisu

Cancellari'a advocatiale

in Fagarasiu, in casele d-lui Filek din piatiu sub nr. 761.

Totu-deodata promite atatu apararea cea mai energica, si conscientiōsa a cauzelor siesi incredite; la tōte tribunalele, la judecatoriile cercuali si la orce officia; in totu ramulu de procese precumu: civili, cambiali, concursuali, urbariali, funduari, criminali si politice, catu si staruiri'a, cā acelea se se decida si resolvu catu mai in grabu.

Fagarasiu Augustu 1873.

Harlu Duvlea
advocatu.

3—3

ANUNCIU.

MAGAZINULU de INCALTIAMENTE de VIEN'A

ullit'a caldarariloru Nr. 485, casele d-lui I. Sotiru.

se recomanda onorat. publicu cu tōte felurile de incaltamente dopa fasonulu celu mai nou si de cea mai buna calitate pentru domni, dame si copii cu pretiarile cele mai moderate si cu garanti'a trainiciei lor.

Se mai afla acolo si

clobōte contra apeii pragatite din piele usiōra si curatu rusēca (asia numita iufu)

atatu pentru barbati, catu si pentru prunci. — Comande pentru ori-ce soiu se primescu si se va efectua promptu din Vien'a. — Reparaturile inca se facu totu aici. 2—3

I. H. Münz.

VENDIARE DE BUNURI.

In comun'a Hosszotelke (Dostadt) comitatulu Albei inferiōre processulu Siugatinului se afla de datu in arenda unu bunu constatoriu din 600 jugere, sēu si de vendutu cu totulu. Mai de-aprōps se pōta trage informatiune prin posta cu scrisori francate la adresu „F. M. Nagy Enyed.” 4

Cursurile

la bursa in 16 Septembro 1873 stā asi:

Galbini imperateesci	—	—	5 fl. 43	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 . 98	„
Angerbürg	—	—	107 . 25	„
London	—	—	112 . 35	„
Impremutulu nationalu	—	—	73 . —	„
Obligatiune metalice vechi de 5%	—	—	69 . 20	„
Obligatiune rurale ungare	—	—	76 . 75	„
„ „ hemesane	—	—	74 . —	„
„ „ transilvane	—	—	75 . 50	„
„ „ croato-slav.	—	—	75 . 50	„
Actiunile bancel	—	—	982 . —	„
„ „ creditului	—	—	932 . 50	„